

Miljøverndepartementet
P.B. 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
200804249

Deres brev av
17. des 2010

Vår ref.
L. Myhre

Dato
25.03.2011

Høringssvar fra bransjeorganisasjoner i Byggenæringens Landsforening til forslag til NOU 2010:10 "Tilpassing til eit klima i endring"

Klimaendringene gir store utfordringer for de som produserer og forvalter bygg. En større andel av bygningsmassen vil bli mer utsatt for fukt, og byggenæringen må foreberede seg på et tøffere klima med mer ekstremvær. Dessverre virker det på oss som om utredningen undervurderer de bygningsfaglige utfordringene knyttet til klimaendringene. Vi savner en drøfting eller begrunnelse for mange av de bygningsrelaterte anbefalingene i oppsummeringskapittelet, og vi mener at flere av anbefalingene "bommer" på byggenæringens utfordringer på klimatilpassingsområdet. Vår konklusjon er derfor at de bygningsrelaterte anbefalingene i utredningen NOU 2010:10 ikke vil gi de ønskede tilpassingseffektene om de følges.

Følgende bransjeforeninger i Byggenæringens Landsforening (BNL) står bak dette høringssvaret:

- Boligprodusentenes Forening
- Byggevareindustriens Forening
- Norges Byggmesterforbund
- Norske Murmestres Landsforening

Helhetlige grep savnes

Vi savner et helhetsperspektiv i utredningen. Vi oppfatter at utvalget i tråd med de fleste andre sektorinteresser anbefaler enda flere skjerpede regler, uten at man ser på konsekvensene eller gjennomførbarheten av anbefalingene.

Vi savner et helhetsperspektiv i norsk bolig- og bygningspolitikk. Vi opplever stor boliggetterspørsel og stigende boligpriser. I pressområdene rundt storbyene er boligbyggingen vesentlig lavere enn behovet. En viktig årsak til dette er nye og skjerpede regler på en rekke områder, og en fordyrende og tidsforsinkende, byråkratisk behandling av byggesakene. Mange myndighetsorganer skal ha sitt å si, og ikke noe departement eller offentlig etat har lenger ansvaret for helheten i boligmarkedet eller for boligbehovet til befolkningen. Vi viser i den forbindelse til Forbrukerrådets høringssuttalelse til den nye stortingsmeldingen om bygningspolitikk, der de bl.a. skriver:

”I Verdensbankens ”Doing business”-rangering er håndtering av byggetillatelse Norges svakeste punkt. Et komplisert og omfattende regelverk gjør det vanskelig og dermed kostbart for så vel entreprenører som forbrukere. Det har i de seneste år kommet en rekke regler som alle bidrar til økte byggekostnader. Vi kan nevne krav til universell utforming, energikrav, krav til størrelser, kontroll, dokumentasjon osv. Hver for seg er alle disse kravene begrunnet i gode politiske mål, og Forbrukerrådet har i hovedsak støttet disse. Det er imidlertid viktig at det gode ikke blir det bestes fiende, og det kan være grunn til å spørre om alle kravene samlet kan gjøre det vanskelig å få bygget boliger til en akseptabel pris. Det vil i tilfelle være å gjøre norske forbrukere en bjørnetjeneste.

Vi mener på denne bakgrunn at det er nødvendig med en samlet gjennomgang av de siste års regelendringer for å se nærmere på om det nå stilles så strenge at det hemmer boligbyggingen.”

Vi støtter disse utsagnene til Forbrukerrådet, og vi reagerer derfor når NOU'en på side 129 anbefaler strengere krav til en mer robust byggeskikk, strengere krav til dokumentasjon av materialer som er testet og godkjent for lokal klimapåvirkning, og krav om at man i reguleringsplaner og retningslinjer for bygging og utbedringer i langt større grad tar hensyn til klimaet i dag og klimascenario for framtiden. På oss virker disse anbefalingene å være lite gjennomtenkte og ikke sett i sammenheng med krav og regler på andre områder. Vi frykter at anbefalingene i NOU 2010:10 ikke vil gi den ønskede tilpasningseffekten, men bare bidra til en enda mer byråkratisert og fordyrende byggeprosess.

Samtidig støtter vi fullt ut at det er behov for å gjøre grep for å ruste oss for klimaendringene. Men disse grepene må inngå som del en overordnet og helhetlig plan der alle myndighetsfokuserede områder ses i sammenheng og ikke fragmentert hver for seg som i dag. **Vi håper og tror at det som nå må gjøres på klimatilpassingsområdet kan være en utløsende faktor for et slikt overordnet og helhetlig bolig- og bygningspolitisk grep.** Vi tror også at det hadde vært en fordel om mer av regelverket ble lagt inn under Kommunal- og regionaldepartementet ved Statens bygningstekniske etat. Vi tenker da spesielt på ansvaret for energimerking av bygg som bør overføres fra OED/NVE til KRD/BE, og planansvaret som bør overføres fra MD til KRD/BE sammen med ansvaret for klimatilpassing av bygninger.

Ikke nok kunnskap om klimatilpassing av bygninger

Vi støtter ikke alle de bygningsfaglige anbefalingene i utredningen. Vi mener at utvalget overvurderer kunnskapen vi har om framtidig klimabelastning og bygningers klimabestandighet. Vi er ikke enig i utsagnet på side 126 hvor det står at:

”Det er for eksempel i dag liten bruk av klimaindeksar og systematisk inndeling i klimasoner til klimatilpassingsbruk, sjølv om metodar finst. Det er utvalet si vurdering at ei årsak til dette er mangel på spreiiing av oppdatert kompetanse i næringa.”

Vi er ikke kjent med at det foreligger noen metode for klimaindeksering og inndeling i klimasoner til tilpassningsbruk. SINTEF Byggforskserien som er det viktigste kunnskapsverket i byggenæringen, gir for eksempel ikke svar på hva slags bygningstekniske løsninger vi skal velge i ulike deler av landet for å møte et framtidig klima. Vi tror derfor at utvalget har misforstått om klimasoner og klimaindeksering. Vi ser heller ikke at dette temaet drøftes nærmere i utredningen. Det eneste virker å være en henvisning på side 209 til noen konklusjoner i kapittel 13.5, men dette kapittelet finnes ikke i utredningen.

For å møte et mer krevende klima kan vi selvsagt velge en super-robust løsning i tråd med en "belte og buksesele" tankegang. Men ingen kan fortelle oss hva som er "godt nok" til å gi tilstrekkelig trygghet for framtidens klima. Hvilke av dagens standardløsninger er det som ikke skal bruke videre? Hva slags minstekrav er det utvalget tenker på når de på side 126 skriver at det er nødvendig med strengere krav til nybygg?

Og hva tenker utvalget på når de på samme side skriver at:

"Bruk av ikkje-lokal arbeidskraft i oppføringa av nye hus forsterkar behovet for kunnskapsauke og, ikkje minst, kunnskapsoverføring"?

Hva er ikke-lokal arbeidskraft? Er det arbeidskraft som hentes inn fra nabokommunen, fra en annen landsdel eller siktes det til utenlandsk arbeidskraft? Og mener virkelig utvalget at lokal arbeidskraft vet så veldig mye om hvilke tekniske løsninger som er beste egnet for det endrede klimaet vi forventes utsatt for? Vi vil også peke på at det er at bærende prinsipp i byggesaksforskriften at løsninger skal være prosjektert før de aktuelle arbeidene starter. På oss virker det som om utvalget tror at det er håndverkerne på byggeplassen som velger tekniske løsninger og som derfor må ha bedre kunnskap og kompetanse om klimaendringer. Slik er det ikke etter byggesaksreglene!

Oppgradering av eksisterende bygg er en stor utfordring

Det forventes økt aktivitet knyttet til energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse. EUs reviderte bygningsenergidirektiv stiller skjerpede krav til hva som skal gjøres i eksisterende bygg. Arbeidsgruppen for energieffektivitet i bygninger (Arnstad-utvalget) anbefaler betydelige økonomiske støtteordninger for energieffektivisering i eksisterende bygg. For totalrehabiliteringer anbefaler denne arbeidsgruppen at det innføres krav om lavenerginivå fra 2015 og passivhusnivå fra 2020.

Ved å velge klimarobuste tiltak når vi gjør disse energieffektiviseringstiltakene, kan vi bidra til at eksisterende bygg blir både mer energieffektive og mer tilpasset framtidige klimaendringer. Vi peker samtidig på at det stort behov for mer kunnskap på dette området, og at betydelig innsats må rettes inn mot utvikling av energieffektive og klimarobuste tiltak i eksisterende bygg.

Kortfattet vurdering av utvalgets anbefalinger

I det følgende kommenterer vi kortfattet hvert enkelt av utvalgets anbefalinger:

Anbefalinger i NOU 2010:10	Boligprodusentenes vurdering/kommentar
<i>Forskingsbasert kunnskapsutvikling</i>	
– Etablere eit eige strategisk forskingsprogram i Noregs Forskningsråd for byggenæringa med hovudvekt på konsekvensar av klimaendringane.	Vi støtter etableringen av et slikt forskningsprogram. Vi trenger absolutt mer kunnskap om klimatilpasning!
<i>Kunnskapssystema og kunnskapsformidlinga</i>	
– Finne verkemiddel som får kunnskap om klimaendringar og klimatilpassing ut til alle aktørar i næringa. Byggforskserien frå SINTEF kan vere eit slikt verkemiddel, men er ikkje nødvendigvis tilstrekkeleg.	Byggforskserien er det bærende kunnskapssystemet for norsk byggenæring. Denne serien bør derfor være den åpenbare kanalen for nå ut med kunnskap til næringen om

	<p>klimatilpasning.</p>
<p>– Klimatilpassing Noreg, Regjeringas informasjonsplattform, skal i større grad nyttast for å nå ut til byggjenæringa med informasjon, sjølv om han i dag er retta mot offentlege aktørar, særleg i kommunane.</p>	<p>Vi anbefaler at det bygges vidare på de informasjonskanalene vi allerede har, og at man ikke innfører nye og overlappende kanaler. Informasjon til byggenæringen bør primært skje gjennom Statens bygningstekniske etat (BE), gjennom bransjeforeninger og gjennom Byggforskserien.</p>
<p>– Leggje til rette for ei kontinuerleg oppdatering av Nasjonal database for byggkvalitet (www.byggkvalitet.no).</p>	<p>www.byggkvalitet.no er nettsiden for SINTEF Byggforsks skadearkiv. Vi støtter utbygging av dette arkivet, men kan ikke se at utredningen drøfter eller beskriver hvordan den kontinuerlige oppdateringen av byggskadearkivet skal foregå. Hva menes egentlig med denne anbefalingen i NOU'en?</p>
<p>– Utarbeide nasjonal strategi for å nytte grøn kunnskap i det lokale klimatilpassingsarbeidet (kjøling, handtering av overvatn).</p>	<p>Aktiv bruk av vegetasjon vil være viktig for å absorbere nedbør og håndtere overvann. Men vi er mer usikre på hvor stor effekt slike grønne tiltak vil ha på kjølebehovet i bygg.</p>
<p>– Styrkje ressursane til førebyggjande rådgiving til husbyggjarar og huseigarar.</p>	<p>Vi er usikre på hva som menes med denne anbefalingen. Hvem er husbyggere i denne sammenheng? Tenkes man rådgiving til selvbyggere og husholdninger? Informasjon til profesjonelle aktører bør som tidligere kommentert primært skje gjennom Statens bygningstekniske etat (BE), gjennom bransjeforeninger og gjennom Byggforskserien.</p>
<p>– Bruke kjende klimadata i større grad ved planlegging, prosjektering og oppføring av bygningar.</p>	<p>Vi er usikre på hva som menes med denne anbefalingen. Hele tanken bak utredningen NOU 2010:10 er jo at vi må forberede oss på et mer krevende klima i framtiden. Men hvor mye mer krevende klimaet blir, er ennå ikke kjent. Vi mener at det derfor blir feil å anbefale å basere prosjekteringen av nye bygninger på <u>kjente</u> klimadata. Det vil jo være å anbefale prosjektering ut fra dagens klima, og ikke morgendagens?</p>
<p><i>Forvaltningsregima</i></p>	
<p>– Inkludere klimaovervaking i Riksantikvarens miljøovervaksingsprogram og etablere eit eige bevaringsprogram for kulturhistoriske bygningar som er spesielt klimautsette.</p>	<p>Vi har ingen kommentarer til dette punktet</p>
<p>– Etablere klare kompetansekrav til alle aktørane som driv næringsverksemd i byggjenæringa, og stille krav til bedriftene om å ha ei systematisk etter- og vidareutdanning av tilsette.</p>	<p>Hva menes med dette? Skal vi innføre kompetansekrav kun på klimatilpassingsområdet, eller skal kompetansekravet gjelde for alle områder? Og hvem skal vurdere at</p>

	bedriftene har et systematisk etter- og videreutdanningssystem? Vi kan ikke se at grunnlaget for disse anbefalingene drøftes nærmere i utredningen.
– Foreslå utforming av regionale klimaindeksar eller klimasoner for å gjere tydeleg kva krav som bør stillast til bygningsmassen og for bruk i den kommunale arealplanlegginga.	Hva menes med dette? Hva slags krav er det snakk om? Er det tekniske krav til byggverket, eller er det krav til utforming av tomt og plassering av bygg? Vi kan ikke se at grunnlaget for disse anbefalingene er drøftet i utredningen.
– Innføre strengare nasjonale krav om dokumentasjon av bygningsmaterialar, der krav knytte til eigenskapar og krav som følgjer av endra klima blir inkluderte.	Vi kan ikke se at grunnlaget for disse anbefalingene er drøftet i utredningen. Krav til dokumentasjon av byggematerialers eigenskaper er etter vårt syn tilfredsstillende dekket i PBL /TEK. I tilfelle det menes nye og strengere krav til materialers eigenskaper, må det i så fall begrunnes i endrede påkjenninger på våre bygninger.
– Innføre strengare krav til meir robust byggeskikk og krav om bruk av livsløpsanalysar i konstruksjon og drift av bygg.	Krav om en mer robust byggeskikk blir en upresis anbefaling. Vi kan heller ikke se at grunnlaget for et slikt krav er drøftet i utredningen. Vi gjør samtidig oppmerksom på at krav til sikkerhet mot naturpåkjenninger som flom,skred mv. allerede er dekket i PBL/TEK.
– Incentiv for auka vedlikehald av kommunale bygningar bør styrkjast, mellom anna ved å vurdere endring av krava til kommunal rekneskapsføring og gi råd om organisering av kommunal eigedomsforvaltning.	Vi har ingen kommentarer til dette punktet
– Nasjonale styresmakter bør i større grad delta i internasjonale fora for utvikling av internasjonale standardar for klimatilpassing av bygg.	Vi støtter denne anbefalingen

Med vennlig hilsen

for
Boligprodusentenes
Forening

Per Jæger
Adm.direktør

for
Byggevarerindustriens
Forening

Arne Skjelle
Adm.direktør
(sign)

for
Norges
Byggmesterforbund

Frank Ivar Andresen
Daglig leder
(sign)

for
Norske Murmestres
Landsforening

Rolf Tollefsen
Adm. direktør
(sign)